

BORGARTING LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt: 14.04.2016 i Borgarting lagmannsrett

Saksnr.: 15-137814AST-BORG/03

Dommere:

Lagmann	Hans-Petter Jahre
Lagdommer	Mary-Ann Hedlund
Ekstraordinær lagdommer	Ruth Anker Høyen

Tiltalt	Arvin Ataei	Advokat Ingunn Camilla Tangen
---------	-------------	-------------------------------

Påtalemyndighet	Oslo Statsadvokatembeter	Politiadvokat Kari Hangeland Buvik
-----------------	--------------------------	------------------------------------

DOM

Saken gjelder spørsmålet om det skal idømmes samfunnsstraff istedenfor ubetinget fengsel for vold og trusler mot en trikkekontrollør og mot en lærer og rektor på videregående skole.

Oslo tingrett avsa 14.08.2015 dom med slik domsslutning:

1. Arvin Ataei, født 10.04.1996, dømmes for
  - én overtredelse av straffeloven § 228 første og andre ledd første straffalternativ,
  - to overtredelser av straffeloven § 127 første ledd første straffalternativ,
  - to overtredelser av straffeloven § 128, og
  - én overtredelse av straffeloven § 350 første leddtil fengsel i 6 – seks - måneder, jf. straffeloven § 62 og § 63 annet ledd.
2. Arvin Ataei dømmes til innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen å betale erstatning til Sporveien T-banen AS med 573 kroner.
3. Arvin Ataei dømmes til innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen å betale oppreisningserstatning til Clemens Saers med 30 000 – trettitusen – kroner.
4. Arvin Ataei dømmes til innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen å betale erstatning til Clemens Saers med 18 170 – attentusenetthundreogsytti – kroner.
5. Arvin Ataei dømmes til innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen å betale erstatning til Clemens Saers med 104 270 – hundreogfiretusentohundreogsytti – kroner.
6. I sakskostnader for tingretten betaler Arvin Ataei 5000 – femtusen – kroner.

Arvin Ataei har anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken gjelder straffutmålingen. Ved lagmannsrettens beslutning 13. oktober 2015 ble anken henvist til ankeforhandling.

Ankeforhandling er holdt 12. april 2016 i Borgarting lagmannsretts hus. Arvin Ataei møtte og forklarte seg. Øvrig bevisførsel fremgår av rettsboken.

Forsvareren har bedt om at domfelte idømmes samfunnsstraff istedenfor ubetinget fengsel. Hun la ned slik påstand:

Tiltalte anses på mildeste måte.

Aktor la ned slik påstand:

Anken forkastes

Lagmannsretten har kommet til at anken delvis fører frem.

I tingretten ble Ataei domfelt for vold, trusler og ordensforstyrrelse. Han ble funnet skyldig i legemsfornærmelse med skade til følge mot en lektor på Oslo Handelsgymnasium (straffeloven 1902 § 228 annet ledd og § 127, tiltalens post I og IIb) og trussel mot skolens rektor (straffeloven 1902 § 128, tiltalens post IIIa). Disse handlingene fant sted 15. mai 2014. Dagen etter, den 16. mai 2014, brukte han vold mot og truet Sporveiens kontrollører ved en billettkontroll (straffeloven 1902 § 127 og 128, tiltalens post IIa og IIIb) og han forstyrret den alminnelige fred og orden inne på trikken (straffeloven 1902 § 350, tiltalens post IV). Tingretten fastsatte straffen til fengsel i seks måneder.

Lovvalget

Etter at dommen i tingretten var avsagt har straffeloven 2005 trådt i kraft. Forut for ankeforhandlingen ba derfor lagmannsretten partene om å uttale seg om to lovvalgsspørsmål:

- Betydningen av at skyldkravet for uforsettlig følger ble endret fra culpa levissima til simpel uaktsomhet ved straffeloven 2005 (tiltalens post I)
- Betydningen av at begrepet "offentlig tjenestemann" er snevrere i straffeloven 2005 § 155 enn i straffeloven 1902 § 127 og 128 samtidig som straffeloven 2005 har egne bestemmelser i henholdsvis § 265 og § 286 om trusler og vold mot særskilt utsatte yrkesgrupper, blant annet ansatte i skolevesenet og transportsektoren (tiltalens post II og III).

Både aktor og forsvarer har omtalt disse spørsmål i sine prosedyrer. Partene er enige om at de straffbare forhold i post II og III skal behandles etter straffeloven 1902. Om forholdet i post I hevder aktor at straffeloven 1902 skal anvendes, mens forsvareren gjør gjeldende at subsumsjonen skal endres til straffeloven 2005 § 271 om kroppskrenkelse.

Lovvalsregelen i straffeloven 2005 § 3 bestemmer at som utgangspunkt skal straffelovgivningen på handlingstidspunktet anvendes (første ledd første punktum). Likevel anvendes lovgivningen på tidspunktet for avgjørelsen når dette fører til et gunstigere resultat for den siktede og lovendringen skyldes et endret syn på hvilke handlinger som bør straffes, eller på bruken av strafferettslige reaksjoner. Det skal skje en konkret vurdering av hva som i denne saken blir gunstigst for Ataei. Er det usikkert hvilken lov som er gunstigst, anvendes hovedregelen om gjerningstidens lov. Det er videre

slik at for det enkelte straffbare forhold gjelder lovvalget loven som helhet. Man kan således ikke kombinere straffebudene i den gamle loven med alminnelige bestemmelser i den nye.

Det er på det rene at lovvalgsregelen i straffeloven 2005 § 3 også gjelder ved begrenset anke, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) side 171-172 og side 399. Således kan lagmannsretten ved en anke over straffutmålingen utenom anken prøve om straffelovgivningen er riktig anvendt, jf. straffeprosessloven § 342 annet ledd nr. 1.

For forholdet i tiltalens post I gjelder tiltalen og tingrettens dom legemsfornærmelse med skadefølge (straffeloven 1902 § 228 annet ledd). Etter 1902-loven er skyldkravet for handlingen forsett, jf § 40, mens skyldkravet for skadefølgen er liten uaktsomhet (culpa levissima), jf. § 43. De tilsvarende straffebestemmelser i straffeloven 2005 er § 271 om kroppskrenkelse og § 272 om grov kroppskrenkelse. Ved avgjørelsen av om en kroppskrenkelse er grov skal det særlig legges vekt på om den har "hatt til følge sterk smerte, skade eller død", jf § 272 første ledd. Skyldkravet for handlingen er forsett også etter straffeloven 2005, jf § 20, men for uforsettlige følger er skyldkravet endret til simpel uaktsomhet, jf. § 23. Skyldkravet i den nye straffeloven er således gunstigere for siktede enn i den gamle, ettersom det nå skal mer til enn før for å bli straffansvarlig for uforsettlige følger. Lagmannsretten er enig med partene i at dette ville være avgjørende dersom det hadde vært tale om en fullstendig anke.

Ved en begrenset anke, som i vår sak, ser lagmannsretten det slik at den kan prøve tingrettens lovanvendelse på grunnlag av det faktum som tingretten har funnet bevist og beskrevet i domsgrunnene. Lagmannsretten er således ikke enig med forsvareren som hevder at når tingretten har domfelt for skadefølger med et skyldkrav som ikke lenger gjelder, kan Ataei ikke lenger holdes straffansvarlig for skadefølgen.

Tingretten har i dommen side 6 konkludert slik om skyldspørsmålet for denne posten:

Retten har etter dette kommet til at tiltalte har forholdt seg som beskrevet i tiltalebeslutningen post I og II b, med det forbehold at det ikke er funnet bevist at strupen er skjev eller at luftrøret er forskjøvet. Tiltalte har handlet forsettlig for begge overtredelser og med culpa levissima, jf. straffeloven § 43, for skadefølgene.

Tingretten nøyer seg således her med å konstatere at Ataei har utvist liten uaktsomhet for skadefølgene, slik lovens krav var da dommen ble avsagt. Under drøftelsen av skyldkravet noe høyere opp på samme side i dommen sier imidlertid tingretten:

Etter rettens oppfatning var tiltaltes angrep av en slik karakter at tiltalte innså muligheten for fysisk skade av nærmest enhver alvorlighetsgrad, også av de helt alvorligste, og retten har da funnet det bevist at tiltalte også innså muligheten for psykiske skader. Skyldgraden for skaden ligger etter rettens syn tett opp mot

sannsynlighetsforsett, jf. § 229, selv om retten i likhet med påtalemyndigheten ikke anser dette skyldkravet etter § 229 for oppfylt.

Uttalelsen om at skyldgraden for skadefølgen etter rettens syn ligger tett opp mot sannsynlighetsforsett er gjentatt i dommen side 8 under tingrettens drøftelse av fornærmedes erstatningskrav.

Etter lagmannsrettens oppfatning viser domsgrunnene at tingretten har funnet bevist at Ataei for skadefølgen har utvist en uaktsomhet som ligger i den øvre del av uaktsomhetsskalaen, altså en uaktsomhet som også oppfylder skyldkravet for følgeskader i straffeloven 2005 § 25. I denne saken har derfor endringen i skyldkravet for uforsettlig følger ingen betydning. Det er derfor riktig, i samsvar med hovedregelen i straffeloven 2005 § 3, å anvende gjerningstidens lov, dvs straffeloven 1902 § 228 annet ledd.

Lagmannsretten tilføyer at det ikke var tilsiktet noen endringer av straffenivået for voldsforbrytelser ved ikrafttreddelsen av straffeloven 2005. De endringene som var tilsiktet, en ikke ubetydelig skjerping av straffenivået, ble iverksatt fra sommeren 2010 ved endringer i straffeloven 1902, se lov 25. juni 2010 nr.46 og Prop. 97 L (2009-2010).

Heller ikke for de straffbare forhold i tiltalens post II og III (vold og trusler mot offentlige tjenestemenn), ble det lagt opp til endringer av straffenivået da straffeloven 2005 trådte i kraft. Lagmannsretten er enig med partene i at endringene mest har karakter av å være en omredigering uten betydning for straffutmålingen, jf. Ot.prp. nr 22 (2008-2009) side 145-147. Endringene består dels i at begrepet "offentlig tjenestemann" er snevrere i straffeloven 2005 § 155 enn i straffeloven 1902 §§ 127 og 128, dels at straffeloven 2005 i §§ 265 og 286 har egne bestemmelser om særskilt vern av utsatte yrkesgrupper, herunder lærere og personer som forestår allment tilgjengelig persontransport.

Etter dette er lagmannsrettens konklusjon at det ikke har noen betydning for resultatet om Ataei dømmes etter straffeloven 1902 eller straffeloven 2005. Retten legger derfor gjerningstidens lov til grunn, dvs straffeloven 1902, jf. straffeloven 2005 § 3 første ledd første punktum.

Reaksjonsvalg og straffutmåling

Det skal utmåles straff for én overtredelse av straffeloven 1902 § 228 annet ledd første straffalternativ, to overtredelser av straffeloven 1902 § 127 første ledd første straffalternativ, to overtredelser av straffeloven 1902 § 128, og en overtredelse av straffeloven § 350 første ledd.

Ved straffutmålingen legger lagmannsretten til grunn det faktum tingretten har funnet bevist. Tingretten beskriver dette slik (domsgrunnene side 3-4 og side 6):

Tiltalens post I og II b

Retten legger til grunn at tiltalte 15. mai 2014 banket på døren til klasserommet hvor fornærmede var i gang med undervisningen av tre elever. Fornærmede åpnet døren, og tiltalte sa at han ville inn i klasserommet for å snakke med en elev i klassen som skyldte tiltalte penger. Fornærmede ville ikke tillate dette av hensyn til undervisningen og elevene, og retten legger til grunn at det tok kun kort tid før denne interessekonflikten mellom tiltalte og fornærmede ble avklart før fornærmede skubbet tiltalte unna for å kunne lukke døren og fortsette undervisningen. Tiltalte tok da tak i døren før den gikk i lås. Tiltalte holdt døren åpen mens fornærmede forsøkte å lukke den. Retten legger til grunn at tiltalte så med én hånd tok tak rundt fornærmedes strupe ved først å presse fingrene inn i bløtvevet i fornærmedes hals på hver side av strupen. Retten legger til grunn at tiltalte holdt hardt rundt fornærmedes strupe i flere sekunder. Han holdt lenge nok til at fornærmede ble rød i ansiktet og elevene i klasserommet ble oppmerksomme på taket tiltalte hadde. Fornærmede opplevde også at taket vedvarte, og at tiltalte ikke slapp. Elevene i klasserommet fikk videre tid til å oppfatte det slik at fornærmede var i livsfare og til å reagere på den oppfattede livsfaren. Retten legger videre til grunn at tiltalte i løpet av tiden han holdt grepet også dro strupen ut og vred om. Fornærmede hørte et "knepp" eller "klikk" fra strupen. Taket om strupen ble ikke sluppet før etter at eleven Farhiya Sigaledatter Muhamed kastet en kost mot tiltalte. Retten legger videre til grunn at fornærmede, til tross for at han ikke falt om, var uten reell bevissthet fra det tidspunktet da kosten ble kastet og til etter at han igjen satt ved kateteret etter at tiltalte var lukket ute på gangen.

Retten har videre funnet det bevist at fornærmede som følge av tiltaltes handling har utviklet PTSD og at han har fått flere vedvarende endringer av funksjoner i halsen, herunder nedsatt stemmefunksjon og vansker med slimdannelse og svelging. Retten har imidlertid ikke funnet det bevist utover enhver rimelig og fornuftig tvil at strupen er skjev eller at luftrøret er forskjøvet. Det er fornærmedes PTSD som er mest alvorlig, og den utgjør klart skade på fornærmedes helbred.

...

Tiltalebeslutningen post II a, III b og IV

Retten legger på bakgrunn av forklaringene fra billettkontrollørene Abdulrahman Al-Atrash og Al Haseen Abdullah at tiltalte, for å hindre billettkontrollørene i å gjennomføre billettkontrollen mot tiltalte, dyttet begge kontrollørene slik at de alle tre falt i bakken, og at tiltalte deretter fortsatte med å dytte og rive i klærne til billettkontrollørene over tid. Tiltalte utøvde på et tidspunkt press mot halsen til billettkontrolløren Al-Atrash, enten ved at han holdt rundt halsen med hånden eller ved at han stramte Al-Atrash sin t-skjorte. Strammingen rundt halsen var uansett så kraftig at det ble ubehagelig for Al-Atrash, og det måtte stor kraft og felles innsats av de to kontrollørene til for å få tiltalte til å løsne grepet. Retten legger videre til grunn at tiltalte dyttet billettkontrollørene i flere omganger før politiet kom til stedet, også etter at ytterligere to billettkontrollører kom for å assistere de første to. Mot slutten av opptrinnet uttalte tiltalte også en rekke trusler og ukvemsord, herunder at han skulle drepe billettkontrollørene og deres familier og at han skulle få sin onkel, "den største iraneren i byen", til å ta dem. Under hele episoden forstyrret tiltalte den alminnelige fred og orden på trikken ved sin voldsutøvelse og sine høylydte trusler.

Retten viser til beskrivelsen ovenfor og til vitnet Ole Vassli sin forklaring om at han som passasjer på trikken ble anspent og tenkte på hva han skulle gjøre om situasjonen eskalerte ytterligere. Retten har ved bevisvurderingen sett hen til at også tiltalte har forklart at han dyttet kontrollørene vekk og at han var høylytt, selv om tiltalte har nedjustert sine handlinger sammenlignet med det retten har funnet bevist ovenfor.

Retten har etter dette kommet til at tiltalte har forholdt seg som beskrevet i tiltalebeslutningen post II a, III b og IV, med det forbehold at "kvelertak" i tiltalen forstås som overfor beskrevet ubehagelig stramming rundt halsen med hånd eller med bruk av t-skjorte. Tiltalte har handlet forsettlig for overtredelsene.

Tingretten fastsatte straffen til fengsel i seks måneder. Lagmannsretten er enig i at dette er et riktig utgangspunkt, noe også begge parter har sluttet seg til. Spørsmålet er om det er grunnlag for helt eller delvis å idømme samfunnsstraff istedenfor fengsel.

Forsvareren har anført at samfunnsstraff er riktig reaksjon i denne saken. Hun har særlig vist til at Ataei er i en rehabiliteringssituasjon, at han så vidt hadde fylt 18 år på gjerningstiden og at saksbehandlingstiden har blitt for lang. Forsvareren har antydnet at 180 timer samfunnsstraff er passende.

Aktor bestrider at det foreligger rehabilitering. Hun hevder videre at alderen bare kan tillegges begrenset vekt når siktede har fylt 18 år på handlingstiden. Hensynet til straffens formål taler med styrke mot at det gis samfunnsstraff ved en så alvorlig voldsøvertredelse som i denne saken. Imidlertid har saksbehandlingstiden blitt for lang, og dette skal hensyntas ved utmålingen av den ubetingede fengselsstraffen. Det er ikke noe åpenbart misforhold mellom de straffbare handlinger om den utmålte straff, jf straffeprosessloven § 344, og anken skal derfor forkastes.

Lagmannsretten tar som utgangspunkt at særlig voldsforbrytelsen i tiltalens post I og IIb (angrepet på lektoren) er meget alvorlig og at det da skal særlige grunner til for å fravike utgangspunktet om ubetinget fengsel. I slike tilfeller vil hensynet til straffens formål som regel tale mot en reaksjon i frihet, slik at vilkåret for samfunnsstraff i straffeloven 1902 § 28a første ledd bokstav b normalt ikke vil være oppfylt.

Lagmannsretten kan ikke se at det for Ataei foreligger noen egentlig rehabiliteringssituasjon. Normalt forutsetter rehabilitering at det har skjedd en klar positiv utvikling mellom handlingstiden og domstidspunktet, se HR-2016-286-A avsnitt 20. Ataei hadde på handlingstiden et relativt velordnet liv. Han bodde hjemme hos foreldrene og gikk på skole. Han har forklart at han var i et ungdomsmiljø som "ikke var bra", men han var ikke involvert i kriminalitet, bortsett fra ett trafikklovbrudd, og han hadde ikke rusproblemer.

Etter hendelsen har Ataei brutt med det uheldige ungdomsmiljøet, han har isolert seg og er mest hjemme hos foreldrene. Han har mistet skoleplassen, men arbeider i farens bruktbilbutikk, noe han trives med. Etter det retten forstår, har dette arbeidsforholdet det meste av tiden vært med støtte fra NAV. Ataei sliter imidlertid med søvnevansker. Han opplever at livet er satt på vent til straffesaken er avgjort. Han ønsker å fullføre videregående skole på studieretning for salg og service og håper på litt lengre sikt å kunne starte sin egen virksomhet. Han benekter å ha hatt et problem med vold og aggresjon, men sier samtidig at han har opplevd samtaler med Ungdom mot Vold som positivt.

Lagmannsretten deler personundersøkerens oppfatning om at Ataei viser "liten innsikt og kan virke bagatelliserende om egen voldsbruk" (personundersøkelsen side 4). Rettens inntrykk er dessuten at han virker resignert og noe tiltaksløs i forhold til egen situasjon. Noen klart positiv utvikling fra handlingstidspunktet til nå er det vanskelig å se, selv om han har blitt to år eldre og nok har modnet en del.

Ataei var ikke botlagt eller straffet forut for hendelsene han nå dømmes for, bortsett fra et vedtatt forelegg på bot for å ha kjørt bil uten førerkort i april 2015. Han er heller ikke registrert med straffbare forhold etterpå.

På handlingstiden var Ataei 18 år og nesten én måned. For valget mellom samfunnsstraff og fengsel går det etter rettspraksis et ganske klart skille ved fylte 18 år, se Rt 2011 side 206 og Rt 2010 side 1013. Dette har også kommet til uttrykk i loven, se straffeloven 1902 § 28a annet ledd og straffeloven 2005 § 48 annet ledd. Selv om Ataei var nær denne grensen, kan alderen hans ikke i seg selv begrunne samfunnsstraff. En annen sak er at lav alder er et moment som retten skal ta hensyn til ved straffutmålingen.

Saksbehandlingstiden har blitt for lang i denne saken selv om det i liten grad kan påvises liggetid i betydningen total inaktivitet. De straffbare handlinger fant sted i mai 2014. Aktor har opplyst at saken var ferdig etterforsket i januar 2015, men har medgitt at etterforskningen kunne og burde vært ferdig før. Tiltale ble tatt ut 17. mars. Selv om aktor ga uttrykk for at også denne tiden burde vært kortere, mener lagmannsretten at et tidsforløp på 1 ½ måned fra ferdig etterforsket sak til tiltalevedtak hos statsadvokaten er akseptabelt når man tar i betraktning arbeidsbelastningen og saksmengden både hos påtalemyndigheten i politiet og ved statsadvokatembetet. Saksbehandlingstiden fra tiltale til hovedforhandling og dom i tingretten i august 2015 er det heller ikke noe å si på. Ankeforhandling og dom i lagmannsretten foreligger først nå i april 2016, dvs at nesten to år etter at handlingene skjedde. Ankeforhandlingen var berammet 22. desember 2015, men måtte utsettes fordi personundersøkelse av Ataei ikke kunne gjennomføres i tide. Dersom personundersøkelsen hadde blitt rekvirert straks det ble fremsatt begjæring om dette, ville man unngått utsettelsen av ankeforhandlingen med 3 ½ måned.

Det er ubestridt at ingen del av saksbehandlingstiden kan belastes Ataei. Lagmannsretten finner at den lange saksbehandlingstiden må kompenseres ved straffutmålingen. Høyesterett har i storkammeravgjørelsen 29. januar 2016 (HR-2016-225-S) gitt anvisning på hvorledes slik kompensasjon skal gis. Utgangspunktet er at dette skal skje ved et fradrag i totalstraffen, se avsnitt 43 og 46. Høyesterett gir samtidig uttrykk for at dette ikke er mer enn et utgangspunkt. En annen løsning kan for eksempel være aktuelt der saksbehandlingstiden, alene eller sammen med andre straffutmålingsmomenter, tilsier en mildere straffart.

Lagmannsretten har kommet til at i denne saken tilsier saksbehandlingstiden på nesten 2 år i kombinasjon med at Ataei bare så vidt hadde fylt 18 år på handlingstiden at han kan idømmes samfunnsstraff. Imidlertid er de straffbare handlinger han har begått, særlig voldshandlingen i post I og II b, så alvorlige at noe av straffen må være ubetinget fengsel. Retten finner ut fra voldshandlingens alvor at den ubetingede fengselsstraffen bør settes til 60 dager, jf straffeloven 1902 § 28 a sjette ledd bokstav b, og samfunnsstraffen til 120 timer med gjennomføringstid og subsidiær fengselsstraff på 120 dager. Lagmannsretten viser her også til at da det ved lov 29. juni 2007 nr. 84 ble åpnet adgang til å kumulere samfunnsstraff med ubetinget fengsel inntil 60 dager, mens adgangen tidligere var begrenset til 30 dager, var lovendringen begrunnet i et ønske om å øke bruken av samfunnsstraff som alternativ reaksjon – ikke minst overfor ungdom, jf. Ot.prp. nr. 31 (2006-2007) side 54.

Ettersom anken fra domfelte har ført frem, skal han ikke ilegges saksomkostninger for lagmannsretten, jf straffeprosessloven § 436 annet ledd.

Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

I tingrettens dom, domsslutningens punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 120 – etthundreogtjue – timer med en gjennomføringstid på 120 – etthundreogtjue – dager. Den subsidiære fengselsstraffen settes til 120 – etthundreogtjue – dager.

Sammen med samfunnsstraffen dømmes Arvin Ataei til fengsel i 60 – seksti– dager, jf straffeloven 1902 § 28a sjette ledd.

 Arvin Ataei
 Rente Auker Høyer